

Naslov projekta:

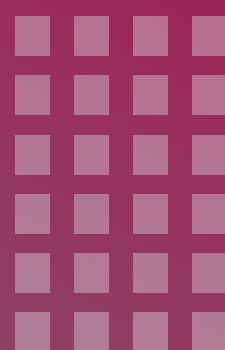
PYLE: Post-YU za emancipacijo učenja - Podpora učencem na poti do samouresničitve

Trajanje projekta:

Od 1. septembra 2017 do 30. novembra 2019

Referenčna številka:

KA2-AE-2/17

Intelektualni rezultat 3 (IR3):

Neformalni kurikul za usposabljanje mentorjev PRIKAZ

Pripravili: Volunteer Centre Istria, Zavod Bob in Center for Youth Activism KRIK [КРИК]

August, 2019

Podpora Evropske komisije za pripravo te publikacije ne pomeni potrditve vsebine, ki izraža le mnenja avtorjev, in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

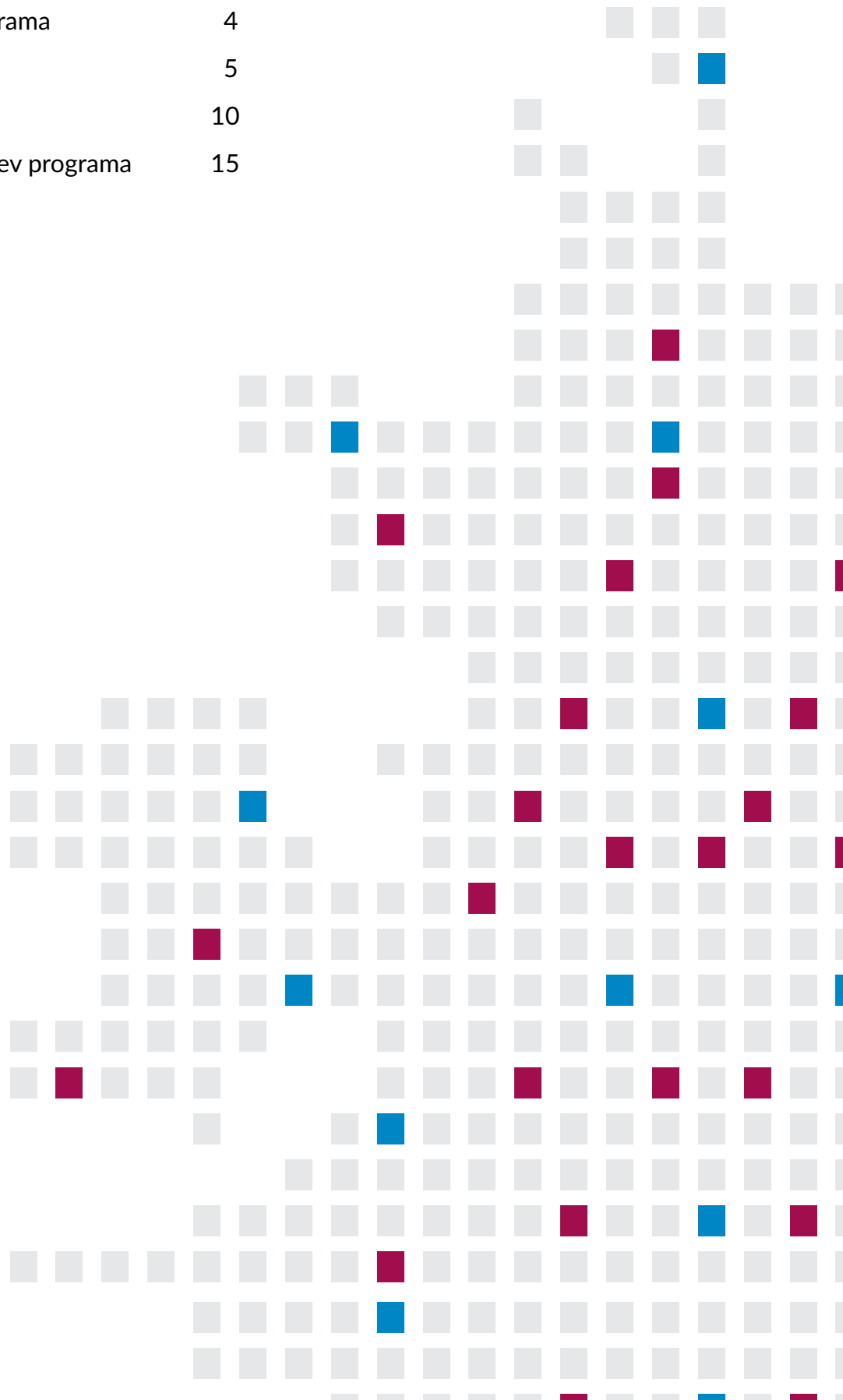

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Vsebina

Ime programa	3
Utemeljitev programa	3
Namen in cilji	4
Ciljna skupina	4
Trajanje in struktura programa	4
Pričakovani učni rezultati	5
Vsebina programa	10
Strokovno znanje izvajalcev programa	15

Ime programa

Usposabljanje mentorjev PRiKAZ je usposabljanje za mentorje brezposelnim mladim, ki sodelujejo v Programu za razvoj kompetenc za avtonomne zaposlitve (PRiKAZ)¹.

Utemeljitev programa

Usposabljanje mentorjev PRiKAZ smo oblikovali v okviru projekta PYLE, strateškega partnerstva programa Erasmus+, v katerem sodelujejo organizacije iz Slovenije, Hrvaške in Makedonije.

Iz preteklih izkušenj smo ugotovili, da seminarji, delavnice, programi in podobni dogodki za spodbujanje podjetništva privedejo do dobrih idej, ki pa v veliki meri ostajajo neuresničene. Zato sta ključna elementa programa PRiKAZ mentorstvo in institucionalna podpora mladim med načrtovanjem, pa tudi med uresničevanjem njihovih projektnih idej. Mentorji programa PRiKAZ uporabljajo celovit pristop podpore udeležencev pri izboljšanju kompetenc za ustvarjanje avtonomne zaposlitve in pri oblikovanju in preizkušanju konkretnih idej, ki bi ponudile dolgoročno rešitev za njihov življenjski položaj.

Cilj projekta PYLE je ustvariti družbeno okolje, v katerem bodo mladi prepoznali pomen proaktivnega delovanja, samostojnosti in vrednosti neformalno pridobljenega znanja. Dabi izpolnili enega temeljnih pogojev za izvedbo programa – pridobiti osebe, ki so usposobljene za njegovo izvajanje – smo oblikovali usposabljanje mentorjev PRiKAZ (kurikul) ter izvedli usposabljanje prve generacije mentorjev (poleg samih ustvarjalcev programa).

Usposabljanje mentorjev PRiKAZ in njegov neformalni kurikulum temeljita na treh ključnih elementih in procesih:

- Vse partnerske organizacije imajo skupno razumevanje osnovnih pojmov projekta, ki so transformativno in emancipacijsko učenje ter avtonomna zaposlitev. Ti pojmi so opisani v Pedagoških smernicah za emancipacijsko učenje ([Intelektualni rezultat 1](#)).
- Utemeljitev, načelih in metodah Programa za razvoj kompetenc za avtonomno zaposlitev, ki ga bodo zvaljali mentorji.
- Soustvarjanju usposabljanja skupaj z udeleženci usposabljanja PRiKAZ, kot je opisano v evalvaciji in priporočilih za izvajanje usposabljanja mentorjev PRiKAZ ([Intelektualni rezultat 2](#)).

Kurikul nudi splošne smernice za izvedbo usposabljanja mentorjev PRiKAZ. Predlagane učne rezultate in vsebine so soustvarile, preizkusile in ovrednotile tri skupine udeležencev/bodočih mentorjev v treh državah.

---

¹ .Za več informacij o programu PRiKAZ obiščite spletno stran: http://www.zavod-bob.si/wp-content/uploads/2016/08/PDCAE_IntellectualOutput_za-MOVIT_EN.pdf

Namen in cilji

Namen programa usposabljanja mentorjev PRiKAZ je usposobiti udeležence za nudenje podpore in spodbude (brezposelnim) mladim v procesu prepoznavanja in razvoja njihovih osebnih virov, da bi jih lahko aktivirali pri ustvarjanju priložnosti za avtonomno zaposlitev in/ali druge načine samorealizacije s potencialom reševanja problemov brezposelnosti in družbene izključenosti.

Cilje programa smo za vsak modul podali v poglavju 'Vsebina programa' in priporočili, naj jih obravnavajo skupaj z učnimi rezultati.

Ciljna skupina

Usposabljanje je namenjeno strokovnjakom, izobraževalcem odraslih, ki delajo z mladimi v zgodnji odrasli dobi: mladinskim delavcem, socialnim pedagogom, andragogom in pedagogom, psihologom, socialnim delavcem in drugim, ki jih zanima usposabljanje o metodologijah dela z brezposelnimi mladimi. Poleg strokovnjakov so lahko udeleženci usposabljanja in bodoči mentorji tudi študentje v zadnjem letu študija in brezposelni diplomanti, zlasti z družboslovnih smeri, ki jih zanima delo z brezposelnimi in ki tudi sami spadajo v vedno bolj ranljivo skupino mladih v zgodnji odrasli dobi.

Trajanje in struktura programa

Neformalni kurikulum je namenjen usposabljanju mladinskih mentorjev, ki sodelujejo v programu PRiKAZ. Program PRiKAZ vsebuje 400 ur neformalnega učenja in mladim omogoča razvoj njihovih kompetenc, družabnih omrežij in projektnih idej, ki lahko privedejo do zaposlitve, neodvisne od tradicionalnega trga dela, hkrati pa izboljšajo zaposljivost mladih.

Kurikul za mentorje vsebuje vse elemente samega programa PRiKAZ, podkrepljen pa je z vsebinami, ki so namenjene krepitvi specifičnih kompetenc za mentorje. Celotna vsebina učnega programa je organizirana v štirih delih, imenovanih moduli. Po četrtem modulu se bodoči mentorji vključijo v praktično delo, pri katerem jim stalno podporo nudijo (njihovi lastni) mentorji.

Predvideno trajanje učnega programa za mentorje je 200 pedagoških ur, kar vključuje 150 ur usposabljanja in 50 ur mentoriranega praktičnega dela. V poglavju 'Vsebina programa' predlagamo trajanje vsakega modula, ki pa ga je mogoče skupaj z udeleženci nekoliko spremeniti; to je odvisno od njihovih že obstoječih zmogljivosti in njihovih prioritet glede učnih rezultatov.

S pomočjo različnih oblik izkustvenega učenja in mentorske podpore bodo bodoči mentorji (udeleženci v programu) oblikovali in uresničili svoje projektne ideje (izdelke, storitve, druge pobude) na način, ki je enak participativnemu procesu, ki ga bodo kasneje izvajali z mladimi. Učni načrt programa je odprtega tipa, kar pomeni, da izvedbo prilagodimo in redno posodabljammo glede na okoliščine – motivacijo, sposobnosti, predhodno znanje in izkušnje udeležencev, pa tudi potrebe, ki se pojavijo v procesu izvajanja programa. Udeleženci aktivno sodelujejo v načrtovanju – soustvarjajo vsebino programa – in vrednotenju. (Kroflič, 1997).

Pričakovani učni rezultati

Pričakovane učne rezultate smo opredelili za vsak modul, in sicer jih podamo tam, kjer se pojavijo prvič. Vse učne rezultate s pomočjo naslednjih modulov in do konca usposabljanja še podkrepimo.

Ker je učni načrt odprtega tipa in naj bi ga pri vsaki izvedbi prilagodili in soustvarili z novimi udeleženci, učnih rezultatov ni mogoče v celoti načrtovati in predvideti. Usposabljanje temelji na predpostavki, da so udeleženci motivirani in sposobni biti odgovorni za lastno učenje (rezultate), trenerji pa fasilitirajo učni proces, nudijo vsebinski okvir (ki temelji na programu PRiKAZ za mlade) in "podpirajo učence na poti do samouresničitve". Tukaj navedeni rezultati zato služijo kot smernice za soustvarjanje usposabljanja, v praksi pa se lahko razlikujejo po zaporedju, intenzivnosti, poudarkih, itd. Nekatere od njih lahko izpustimo ali pa dodamo nove.

Kot participativno oblikovan program izobraževanja odraslih nudi kvalitetno izvedeno usposabljanje mentorjev PRiKAZ tudi emancipatorno izkušnjo. Ta lahko na individualni ravni privede do več učnih rezultatov, kot smo predvideli, in je širši od mentorstva mladih pri ustvarjanja avtonomne zaposlitve – tako na osebni kot na poklicnem področju.

MODUL 1 temelji na epistemološkem znanju, ki ga potencialni mentorji potrebujejo za razvoj kritične zavesti, in ki jih podpira pri tem, da:

- ubesedijo svoje individualne želje, potrebe in motivacijo;
- prepoznajo svoje osebne vrednote;
- se znajo predstaviti;
- ocenijo svoje znanje, spretnosti, stališča in prakse:
- se seznanijo z orodji za samoocenjevanje;
- se zavedajo skupinske dinamike;
- pridobijo osnovne informacije o izvajalski organizaciji in razumejo njena vodilna načela;
- prepoznajo podobnosti in razlike med neformalnim, transformativnim in emancipacijskim učenjem;
- kritično razmišljajo o sodobnem družbenem in ekonomskem kontekstu in njegovi povezavi z brezposelnostjo mladih, emancipacijskim učenjem in avtonomno zaposlitvijo;
- se seznanijo s temelji in cilji programa PRiKAZ;
- sporazumno oblikujejo skupinske dogovore o učnem procesu in kolektivnem načrtovanju časa;
- načrtujejo naslednje korake usposabljanja;
- poleg pedagoškega procesa in prepoznavanja potreb udeležencev kritično razmišljajo tudi o svojem učnem procesu;
- podajajo povratne informacije o procesu usposabljanja.

MODUL 2 potencialne mentorje spodbudi k ustvarjanju konkretnih družabnih omrežij med seboj in v izbrani lokalni skupnosti in jih podpira pri tem, da:

- se aktivno povežejo z drugimi udeleženci in prispevajo k oblikovanju skupinske povezanosti/ oblikovanju in krepitvi povezane skupine;
- nadgradijo svoje znanje o izvajalski organizaciji in njenih dejavnostih;
- uporabljajo raznolike metode za raziskovanje potreb in virov skupnosti (prednosti, deležniki);
- prepoznajo in razložijo ključne lastnosti izbrane skupnosti in najpomembnejših deležnikov;
- razumejo ključne lastnosti ciljne skupine (oz. ciljnih skupin);
- razumejo vlogo in odgovornosti mentorja (programa PRiKAZ), vključno z vlogo mentorja znotraj večje podporne mreže;
- razumejo osnove cikla projektnega vodenja;
- ubesedijo svoj odnos, znanje, spretnosti in stališča, ki koristno prispevajo k vlogi in odgovornostim mentorja in so a) dobro razvite ali b) jih morajo izboljšati;
- se zavedajo prednosti in potreb drugih posameznikov in skupine;
- svoje individualne in skupinske učne potrebe pretvorijo v prioritete (učne) rezultate usposabljanja;
- načrtujejo preostanek usposabljanja v skladu s prioritetskimi (učnimi) rezultati in uporabijo vire izvajajoče organizacije in drugih ključnih deležnikov ter svoje skupine.

MODUL 3 vsebuje intenzivno učenje potencialnih mentorjev o zadrgah ali drugih alternativnih ekonomijah in začetek načrtovanja njihove lastne avtonomne (ali druge) zaposlitve ter jih podpira pri tem, da:

- se seznanijo z različnimi pravnimi oblikami avtonomne zaposlitve;
- poznajo različne ekonomske modele s poudarkom na alternativnih ekonomijah;
- razumejo koncepte solidarnosti in trajnostnega razvoja in njihov pomen za avtonomno zaposlitev;
- ustvarjajo ideje in jih uporabijo za idejno zasnovo pilotnega projekta²;
- v načrtovanju projekta uporabijo svoje znanje osnovnih elementov cikla projektnega vodenja;
- v načrtovanju projekta uporabijo svoje znanje o izbranem okolju in ciljnih skupinah;
- razumejo vlogo in prispevek vsakega posameznika v projektni skupini;
- v načrtovanju projekta uporabijo individualne in skupinske vire moči;
- prevzemajo odgovornost za različne naloge glede na potrebe projekta;
- v skladu s svojimi interesi sodelujejo v aktivnostih izvajalske organizacije;
- uporabijo različne metode in pridobljeno znanje, spretnosti in stališča za samostojno in skupinsko učenje, torej za uresničevanje svojih učnih potreb;
- prepoznajo, opredelijo in izrazijo svoje potrebe po dodatnem znanju ali podpori mentorjev, kadar to potrebujejo.

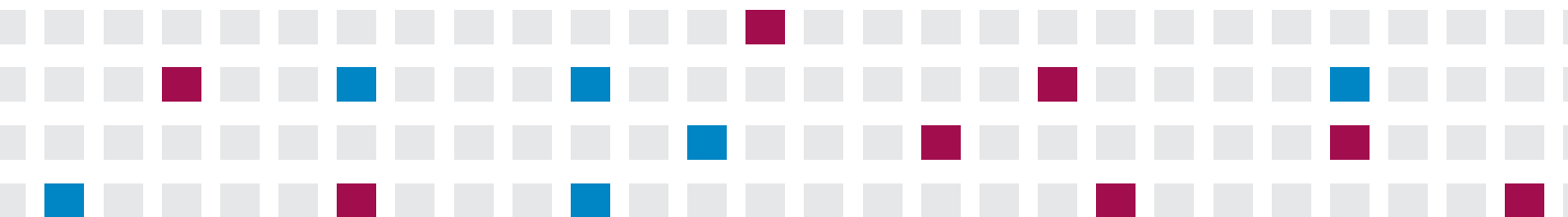
² Glede na skupino in druge dejavnike lahko udeleženci načrtujejo:

- a) pilotni projekt (ki ga pozneje prijavijo na razpise ali izvedejo brez zunanje finančne podpore) ali več manjših projektov, ki jih je mogoče izvesti v časovnem okviru usposabljanja mentorjev;
- b) samostojne aktivnosti, ki pa so kompleksne in zahtevajo skupinski trud.

Trenerji naj udeležence spodbujajo in podpirajo pri načrtovanju projektov/aktivnosti, ki so povezani s temo mentorstva brezposelnih mladih za avtonomno zaposlitev/program PRiKAZ in ki udeležencem hkrati omogočajo, da preizkušajo svojo načrtano pot do avtonomne zaposlitve (ali pa do že obstoječih oblik zaposlovanja na trgu dela).

MODUL 4 predstavlja realizacijo projekta, ki so ga potencialni mentorji načrtovali v prejšnjem modulu, in jih podpira pri tem, da:

- pripravijo projektno dokumentacijo (razpis) ali podroben pisni načrt za samostojne aktivnosti;
- prepoznajo dodatna znanja, spretnosti in stališča, ki jih potrebujejo za uspešno izvedbo pilotnega projekta;
- prevzamejo pobudo za to, da od svojih mentorjev dobijo podporo, ko jo potrebujejo;
- delujejo kot organizirana mentorska skupina in vzpostavijo stike s ključnimi deležniki v izbranem okolju;
- pri izvedbi pilotnega projekta uporabijo svoje prednosti in druge vire, vključno z znanjem o izbranem okolju;
- izboljšajo svoje spretnosti predstavitve in fasilitacije;
- preizkušajo in stalno izboljšujejo svojo vlogo in prispevek k projektni skupini: izvajajo različne naloge, kritično razmišljajo o skupinskem delu in svojem prispevku k skupini, premagujejo razlike;
- uporabijo infrastrukturo in storitve izvajalske organizacije;
- izkusijo izvedbo pilotnega projekta in preizkusijo njegov potencial za avtonomno zaposlitev;
- ovrednotijo/kritično razmišljajo o izvedbi pilotnega projekta in se od nje učijo; prepoznajo prednosti in slabosti procesa, primerjajo načrtovane in dosežene rezultate, predvidijo ovire in spremembe, ki so potrebne za uspešnejšo izvedbo;
- skupaj s skupino in svojim zasebnim družabnim okoljem proslavljajo uspeh.

MODUL 5 temelji na neodvisnem načrtovanju in vodenju različnih aktivnosti s strani potencialnih mentorjev in jih podpira pri tem, da:

- prilagodijo projektne aktivnosti ali procese v skladu z izkušnjami, ki so jih pridobili z izvedbo prejšnjega modula;
- pri izvedbi pilotnega projekta samozavestno uporabljajo vire moči posameznika in skupine ter druge vire, vključno z infrastrukturo in storitvami izvajalske organizacije;
- okrepijo odnose s ključnimi deležniki v izbranem okolju;
- projektne aktivnosti koordinirajo in izvajajo na način, ki prispeva k povezanosti skupine in uspešnosti projekta;
- proces izvedbe pilotnega projekta uporabijo za uresničevanje svojih učnih potreb na ravni posameznika in skupine: stalno razmišljajo o procesu in svoji uspešnosti, si zadajajo pomembne izzive in se zavedajo sprememb v svojem znanju, spretnostih, stališčih in praksah;
- razvijajo nove učne vsebine za svojo skupino v skladu s prepoznanimi in spreminjajočimi se potrebami skupine;
- v svoji skupini izvajajo nove učne vsebine in/ali vključijo zunanje strokovnjake za določene teme: izboljšajo spretnosti načrtovanja, predstavitve in fasilitacije;
- oblikujejo in razložijo svoje razumevanje prednosti in možne izboljšave za program PRiKAZ za mlade;
- vzpostavijo pogoje za izvedbo programa PRiKAZ in tako izboljšajo svoje možnosti za avtonomno zaposlitev ali pa načrtujejo samostojno uporabo pridobljenega znanja, spretnosti, stališč in sprememb v praksah;
- razumejo pomen vrednotenja, poznajo različna orodja za vrednotenje, kritično razmišljajo o procesu participativnega vrednotenja;
- aktivno sodelujejo v procesu vrednotenja usposabljanja mentorjev PRiKAZ;
- prepoznajo pomen individualne mentorske podpore za mlade udeležence programa PRiKAZ ter pomen podpore mentorja in/ali supervizorja za mentorje med izvajanjem programa PRiKAZ.

Vsebina programa

MODUL 1

Osebni razvoj in teoretična izhodišča programa

Predlagano trajanje: 25 ur

Vsebine	• Psihološke potrebe in motivacija; • gradnja odnosov, ki temeljijo na zaupanju, ter skupinske povezanosti; aktivnosti oblikovanja skupine; • ključni elementi programa PRiKAZ; • ključne značilnosti usposabljanja mentorjev PRiKAZ; • samoocenjevanje; • učne potrebe in cilji posameznika ter pričakovanja od usposabljanja; • sodobni družbeni in ekonomski kontekst; • transformativno in emancipacijsko učenje ter njuna povezava z družbenimi spremembami; • refleksija (vključno s samorefleksijo) in povratne informacije kot učna orodja; • sporazumno oblikovanje (soustvarjanje) naslednjega modula; • skupinski dogovor o učnem procesu; • individualna mentorska podpora.
Cilji	• Oblikovanje varnega učnega okolja, ki ponuja izzive; • opredelitev skupnih vrednot; • razumevanje konteksta in temeljev programa PRiKAZ in usposabljanja mentorjev; • vzpostavitev metod neprekinjene (samo)refleksije; • sprejetje odgovornosti za lastno učenje in soustvarjanje učnih vsebin in procesov; • prilagoditev naslednjega modula potrebam skupine.

MODUL 2

Oblikovanje konkretnih družabnih omrežij

Predlagano trajanje: 50 ur intenzivnega usposabljanja če se da, v novi/drugi skupnosti

Vsebine	• Raziskovanje skupnosti, ki udeležencem ni dobro poznana: kolikor se le da, s pomočjo opazovanja in pogovorov z lokalnimi prebivalci; • mentorstvo (PRiKAZ): načela, vloge, odgovornosti, grajenje odnosov; • medosebne spretnosti: aktivno poslušanje, podajanje in sprejemanje povratnih informacij; • osnove projektnega vodenja; • skupinska odgovornost za soustvarjanje vsebine in procesa; • stalno spremljanje (monitoring) s pomočjo skupinske refleksije in prilagajanja potrebam udeležencev; • skupinska mentorska podpora; • individualne in/ali skupinske naloge med skupinskimi srečanji.
Cilji	• Razumevanje osnovnih načel mentorstva in vloge mentorja v odnosu do mladih in v medsektorskem sodelovanju; • raziskovanje potreb in virov lokalne skupnosti ter ključnih lastnosti ciljne skupine (ali ciljnih skupin); • razvoj skupinske povezanosti – gradnja skupine (team building); • načrtovanje preostalega usposabljanja na podlagi znanja o mentorstvu za avtonomno zaposlitev in prioriteten rezultatov usposabljanja, ki jih je definirala skupina; • oblikovanje občutka svobode in odgovornosti za lasten učni proces in rezultate

MODUL 3

Načrtovanje pilotnega projekta: solidarnost, trajnost in uporaba virov skupine za odziv na potrebe skupnosti

Predlagano trajanje: 25 ur

Vsebine	• Solidarnostne ekonomije in avtonomna zaposlitev: teorija in lokalni primeri; • pravne oblike socialnega podjetništva s poudarkom na zadrugah in nevladnih organizacijah (društvih in zavodih): teorija in lokalni primeri; • trajnostni razvoj; • nadgradnja raziskovanja cikla projektnega vodenja; idejna zasnova projekta, predvidevanje in preprečevanje tveganj, vrednotenje (evalvacija); • oblikovanje pilotnih projektov, ki temeljijo na skupni točki potreb skupnosti (vrzeli v lokalnih storitvah, ki podpirajo avtonomno zaposlovanje) ter prednosti in interesov skupine; • medosebne spretnosti: asertivnost, pogajanje, postavljanje učinkovitih vprašanj; • skupinska mentorska podpora; • individualne in/ali skupinske naloge med skupinskimi srečanji.
Cilji	• Razumevanje konceptov solidarnosti, socialnega podjetništva in trajnostnega razvoja ter njihovega pomena za avtonomno zaposlitev; • spoznavanje lokalnih primerov dobrih praks socialnega podjetništva in solidarnostnih ekonomij; • raziskovanje cikla projektnega vodenja; • ustvarjanje projektne ideje in oblikovanje projekta z uporabo pridobljenega znanja in spretnosti; • porazdelitev odgovornosti za različne naloge znotraj skupine glede na potrebe projekta.

MODUL 4

Pilotni projekti v lokalni skupnosti

Predlagano trajanje: 50 ur (glede na pilotne projekte je lahko krajši ali daljši)

- Vsebine
- Podrobno načrtovanje izvedbe pilotnega projekta;
  - soustvarjanje in izvedba (s strani fasilitatorjev ali nekaterih udeležencev) novih učnih vsebin;
  - realizacija projektnega načrta (elementi programa PRiKAZ ali drugi 'majhni projekti', povezani s ključnimi pojmi projekta PYLE) z udeleženci v vlogi koordinatorjev in izvajalcev;
  - spretnosti predstavitve in fasilitacije;
  - orodja za vrednotenje;
  - vrednotenje: individualna in skupinska refleksija o rezultatih in procesih pilotnega projekta ('skupinsko samoocenjevanje');
  - praznovanje: javna predstavitev rezultatov projekta in 'zabava' (udeleženci in njihovi gostje).

- Cilji
- Pridobitev realne izkušnje izvedbe projekta;
  - aktivno sodelovanje v oblikovanju družbene realnosti;
  - načrtovanje lastne življenjske poti in/ali ustvarjanje priložnosti za avtonomno zaposlitev;
  - učenje o orodjih za vrednotenje procesa in projektnih rezultatov ter o tem, kako uporabiti rezultate vrednotenja;
  - prepoznanje možnosti za prenos načel in rezultatov pilotnega projekta v druga okolja;
  - izboljšanje timskega dela in odnosov s ključnimi deležniki.

MODUL 5

Neodvisno delo s stalno podporo mentorjev

Predlagano trajanje: 50 ur v 6 mesecih (dvakrat na mesec ali več)

- Vsebine
- Participatorno vrednotenje programa usposabljanja mentorjev;
  - mentorji samostojno delajo z (brezposelnimi) mladimi;
  - individualna podpora srečanja 'starih' in 'novih' mentorjev (razjasnjevanje dilem, nadgradnja osebnega stila mentorstva in fasilitacija delavnic);
  - refleksija o spremembah v motivaciji (pred, med, po usposabljanju) in v pričakovanjih o izvedbi programa PRiKAZ z mladimi;
  - soustvarjanje in izvedba novih učnih vsebin s strani udeležencev;
  - srečanja za povezovanje skupine;
  - skupinska intervizijska srečanja;
  - skupinska srečanja s supervizorjem.

* Prostor in oprema izvajalske organizacije naj bodo skupini na voljo tudi izven uradnih srečanj

- Cilji
- Uporaba participatornega vrednotenja in metod/orodij vrednotenja;
  - izvedba transformativnih učnih procesov;
  - spodbujanje novih mentorjev pri njihovem samostojnem delu z brezposelnimi mladimi (refleksijska praksa);
  - vključevanje načel solidarnostnih ekonomij v delovanje skupine in v izvedbo programa PRiKAZ in drugih programov;
  - oblikovanje mreže nacionalnih mentorjev programa PRiKAZ;
  - zagotavljanje trajnosti programskih rezultatov.

Predlagane metode za soustvarjanje vsebine in izvajanje usposabljanja temeljijo na pristopu neformalnega učenja in/ali omogočajo prostor za (Kolbov) krog izkustvenega učenja: nevihta možganov, skupinske razprave in debate, samorefleksija/učni dnevniki, igre vlog in simulacije, samostojno pregledovanje in kritično branje interneta in druge literature, intervjuji, fokusne skupine, okrogle mize in podobni dogodki, ki jih načrtujejo in izvedejo udeleženci, pripravljalne aktivnosti (naloge med moduli in srečanja, povezana z obravnavanimi temami), aktivnosti in delavnice, ki jih vodijo udeleženci (npr. ledolomilci), študijski obiski, različne aktivnosti, ki jih izvajajo s timskim delom ... Kadar je le mogoče, se izogibajte predavanjem, z morebitno izjemo gostujočih strokovnjakov. Tudi njim nudite podporo pri uporabi interaktivnega pristopa, ki temelji na znanju ali izkušnjah udeležencev, ponuja prostor za vprašanja itd.

Poskrbite, da bo po vsaki aktivnosti ali poldnevem srečanju na voljo čas za refleksijo, saj brez refleksije ni izkustvenega učenja.

Na podlagi naših izkušenj izvedbe pilotnega usposabljanja smo ugotovili, da spodbujanje semi-formalnega ali neformalnega stika med izvajalsko skupino in udeleženci, še zlasti med skupinskimi srečanji, močno prispeva k motiviranosti in skupinski povezanosti (npr. opomniki in motivacijski e-maili, sporočila in skupine na družabnih omrežjih, deljenje koristnih povezav, biti na voljo za vprašanja, neformalne povratne informacije).

Strokovno znanje izvajalcev programa

Izvajalci programa – trenerji (oziroma fasilitatorji in podporniki procesa učenja novih mentorjev) – naj udeležencem, ki so bodoči mentorji programa PRiKAZ, zagotovijo enako mentorsko podporo, kot naj bi jo potem nudili bodoči mentorji brezposelnim mladim v programu PRiKAZ. Zato sta podpora izvajalcev in nudenje varnega prostora ključnega pomena za program. Tako kot v programu PRiKAZ tudi tukaj uporabljena metodologija udeležence spodbuja k aktivni udeležbi in sodelovanju. Zato so vsebine odvisne od prispevka udeležencev in izhajajo iz njihovih potreb, sposobnosti in interesov. Udeleženci soustvarjajo učni proces in skupaj z izvajalci programa, ki spremljajo učni proces in podajajo povratne informacije, iščejo najustreznejše načine učenja.

Glede na izkušnje organizacij, ki so že izvedle PYLE pilotni projekt usposabljanja, bi strokovno znanje izvajalcev programa moralo vsebovati:

1. Celostno razumevanje potreb mladih, podkrepljeno s strokovno podlago raziskav v državi, v kateri program izvajajo.
2. Cenjenje temeljnih načel mladinskega dela³ in sposobnost uporabe le teh v praksi.
3. Razumevanje, cenjenje in uporaba načel emancipacijskega učenja⁴, vključno s sposobnostjo, da:
  - a. ustvarjajo horizontalne odnose – namesto učenja prepoznajo in zaupajo v sposobnosti učencev, fasilitirajo in podpirajo učenje in se učijo od učencev;
  - b. spodbujajo pravi dialog z učenci, da bi dosegli dogovorjen (soustvarjen) kurikulum (ang. negotiated curriculum);
  - c. poudarjajo, da je emancipacijsko učenje politično, saj vključuje analizo in preizpraševanje dominantnih modelov razmišljanja in odnosov moči.

³ Več informacij. [Youth Work Competence, Quality Youth Work: A common framework for the further development of youth work, A Competence Model for Youth Workers to Work Internationally.](#)

⁴ Koristno izhodišče za izvajalce je besedilo "[Pedagoške smernice za emancipacijsko učenje](#)" (eden od intelektualnih rezultatov projekta PYLE).

4. Kritično mišljenje in sposobnost (znanje, stališča, spretnosti in prakse), da podpirajo druge pri kritični analizi političnih in družbenih vprašanj.
5. Izkušnje z metodami neformalnega učenja in poznavanje različnih metod izkustvenega učenja.
6. Poznavanje skupinske dinamike in sposobnost oblikovanja in ohranjanja varnega in vključujočega skupinskega okolja.
7. Izkušnje z mentorstvom, kovčingom in/ali drugimi načini za opolnomočenje in podporo mladim na poti do samostojnega življenja in avtonomne zaposlitve.
8. Osnovno poznavanje trga dela, ustreznih politik in drugih virov.
9. Osnovno poznavanje solidarnostnih ekonomij in nevladnih organizacij.

Ključnega pomena je, da izvajalci cenijo in stojijo za tem, kar želijo spodbujati pri novih mentorjih. Avtentičnost pri omogočanju emancipacijskega učenja in pri razpravljanju o drugih ključnih pojmih programa PRiKAZ je edini način, kako spodbuditi nove mentorje k spremembam (v njihovem znanju, stališčih, spretnostih in praksah), ki prispevajo k njihovi samouresničitvi. Tako bodo kasneje lahko nudili podobno mentorsko podporo tudi brezposelnim mladim.

Pomembne lastnosti in mehke veščine izvajalcev, ki lahko pripomorejo k temu procesu, so prilagodljivost, integriteta, zanesljivost, neobsojanje, pripravljenost deliti znanje in se učiti, pristno spoštovanje različnosti, vera v človeškost, navdušenje, osebna toplina, prisotnost, dobra komunikacija, medosebne veščine (še zlasti sposobnost spodbujanja odprte komunikacije, ki odpira debate), razumevanje drugih pogledov, kreativno razmišljanje, primeren smisel za humor, zagotavljanje stalnih povratnih informacij.

Izvajalsko skupino lahko sestavljajo trenerji/fasilitatorji, ki so neposredno vključeni v skupinske procese prvih štirih modulov, ter mentorji, ki posameznike ali manjše skupine udeležencev podpirajo pri delu med skupinskimi srečanji in/ali v zadnjem delu programa (stalna mentorska podpora). Zaželeno je, da fasilitatorji posedujejo vse, (drugi) mentorji pa vse ali večino zgoraj opisanih lastnosti in strokovnih znanj. Za bolj strokovne teme⁵ priporočamo vključevanje gostujočih strokovnjakov, ki jih pred tem seznanite z osnovnimi načeli in pojmi programa PRiKAZ in usposabljanja mentorjev. Zaradi emancipacijskega učenja in participatornega pristopa bodo tudi udeleženci/novi mentorji postali del izvajalske skupine, kar naj prepozna preostali del izvajalske skupine in to uporabi za opolnomočenje mentorjev.

---

⁵ Gostujoči strokovnjaki so lahko a) osebe z realnimi izkušnjami dela v zadrugi ali v horizontalno urejeni nevladni organizaciji, b) izvajalci ali raziskovalci, ki se ukvarjajo s ključnimi pojmi ali temami programa, c) izvajalci posameznih pristopov ali metod, ki zanimajo udeležence (npr. Gledališče zatiranih, strukturirana debata, participatorno raziskovanje ali vrednotenje, coaching), d) izvajalci na drugih področjih, ki se udeležencem zdijo uporabna za oblikovanje in izvedbo pilotnih projektov (npr. socialni marketing, vodenje projektov).